

Handläggare: Lars Lindgren
Tfn: 08-508 18 250

Till
Farsta stadsdelsnämnd

Remissvar angående revisionskontorets rapport ”Skolornas arbete för att motverka mobbing och andra former av kränkande behandling”

Förslag till beslut:

1. Farsta stadsdelsnämnd beslutar att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Inger Norman
Chef för förskola, skola, fritid och kultur

Sammanfattning

Revisionskontoret har under ett antal år granskat arbetet mot mobbing och annan kränkande behandling i Stockholms skolor. Granskningen har genomförts vid sexton skolor – tretton grundskolor och tre gymnasieskolor. I Farsta stadsdel har Gubbängsskolan, Hökarängsskolan och Sköndalsskolan deltagit i undersökningen.

Syftet med granskningen har varit att få till stånd en samlad bild av skolornas arbete för att motverka mobbing och andra kränkningar, bl.a. för att bedöma behovet av stadsövergripande styrning, vägledning och uppföljning samt behovet av en gemensam policy eller annat stöd till skolorna.

Revisionskontoret konstaterar att flertalet skolor arbetar på ett strukturerat, aktivt och målmedvetet sätt med olika åtgärder för att motverka mobbing och kränkningar. De granskade skolorna bedömer också själva att de har förhållandevis bra kontroll på om kränkningar förekommer.

Trots det anser revisionskontoret att det på många håll finns förbättringsområden. Det gäller bl.a. bättre förebyggande arbetet, bättre rutiner för att tidigt upptäcka kränkningar, noggrannare dokumentation, tydligare ansvarsfördelning, bättre uppföljning och att överhuvudtaget hålla skolans handlingsprogram mot mobbing som ett levande dokument, som är känt av all personal och alla elever.

Revisionskontoret anser att de riktlinjer som finns i nationella styrdokument som skollag, läroplaner, kursplaner etc., ”Skolverkets råd och anvisningar” och stadens skolplan inte är tillräckliga som stöd och hjälp för skolornas arbete mot mobbing och kränkande behandling. Man anser att det finns ett behov av tydligare ställningstaganden och konkret vägledning samt i vissa delar klara riktlinjer för att främja skolornas arbete i dessa frågor.

Förvaltningen anser att den mängd av lagar, förordningar, riktlinjer och råd som redan finns på området, är tillräckligt som teoretisk grund för att lokalt skapa ett bra arbete och att det både är en nödvändighet och ett egenvärde i att det sätt man väljer att arbeta på processas fram av den enskilda skolans personal och inte styrs för mycket i detalj av t.ex. ett kommuncentral policydokument. Att utforma något nytt policydokument för staden, ser förvaltningen i det perspektivet som överflödigt.

Istället skulle skolorna kunna få ett bra stöd i att förbättra sitt arbete mot mobbing och annan kränkande behandling genom att staden centralt anordnade seminarier, föreläsningar och olika former av erfarenhetsutbyte i dessa frågor.

Ärendets beredning

Remissen har behandlats i stödenheten och inom avdelningen för förskola, skola, fritid och kultur.

Bakgrund

Revisionskontoret har under ett antal år granskat arbetet mot mobbing och annan kränkande behandling i Stockholms skolor. Granskningen har genomförts vid sexton skolor – tretton grundskolor och tre gymnasieskolor. I Farsta stadsdel har Gubbängsskolan, Hökarängsskolan och Sköndalsskolan deltagit i undersökningen.

Syftet med granskningen har varit att få till stånd en samlad bild av skolornas arbete för att motverka mobbing och andra kränkningar, bl.a. för att bedöma behovet av

stadsövergripande styrning, vägledning och uppföljning samt behovet av en gemensam policy eller annat stöd till skolorna.

Kontorets granskning har omfattat såväl intervjuer som dokumentstudier vid de sexton medverkande skolorna. Deltagande vid intervjuerna har varit skolledning, elevvårdsteam och skolornas antimobbinggrupper. Diskussionen har inriktats på skolans insatser för att *förebygga, upptäcka, utreda och åtgärda* kränkningar. Även utbildningsnämndens skolinspektörer har intervjuats.

Granskningen visade att alla skolor har elevvårdsteam och en särskild inrättad mobbinggrupp. Mobbinggruppen ansvarar oftast både för det förebyggande arbetet och individinriktade insatser i samband med att mobbingfall upptäcks.

Revisionskontoret kan konstatera att flertalet rektorer förefaller arbeta på ett strukturerat och målmedvetet sätt med dessa frågor. Ofta saknas dock en tydligt beskriven ansvars- och arbetsfördelning för **alla** delar av skolornas antimobbingarbete.

Flera skolor framhåller att Skolverkats ”Allmänna råd” ger ett bra stöd i skolans arbete med att förebygga och motverka kränkningar och i arbetet med att ta fram handlingsprogram. Kontoret har dock inte uppfattat att staden på något organiserat sätt informerat skolorna om att råden finns.

De granskade skolorna bedömer själva att de har förhållandevis bra kontroll på om kränkningar förekommer. Enligt revisionskontorets bedömning måste skolorna förbättra sina rutiner för att tidigt upptäcka kränkningar. All personal – dvs. även skolmåltidspersonal, städpersonal, kanslipersonal, vaktmästare m.fl. – måste involveras i arbetet och få utbildning om skolans arbete mot kränkningar.

Flertalet skolor har någon form av dokumenterad arbetsmodell eller rutin för att vidta åtgärder när kränkningar inträffat. Det finns olika åsikter om vilken modell som bör användas. Den gemensamma ambitionen är dock att snabbt ta itu med problemet och utreda vad som har hänt samt att tydligt markera att skolan inte accepterar någon form av kränkning.

En systematisk uppföljning och utvärdering av sitt handlingsprogram saknades på flera skolor, vilket enligt granskningen gör det tveksamt om handlingsprogrammet kan sägas vara ett levande dokument för personal och elever på skolan.

De ”Allmänna råden” framhåller vikten av att skolorna dokumenterar sin utredning och sina åtgärder i samband med kränkningar, inte minst med hänsyn till den nya lagstiftning, som föreslås träda i kraft den 1 april 2006 om skärpt skadeståndsansvar för kommunerna i samband med mobbing och annan kränkande behandling på skolorna.

Det av utbildningsförvaltningen nyss framtagna dokumentet ”*Dokumentation i ärenden som rör kränkande behandling*” (2005-02-05), var dock inte känt på någon av de intervjuade skolorna.

Efter granskningen har revisionskontoret dragit slutsatsen att det från finns behov av från staden tydliga ställningstaganden och konkret vägledning samt i vissa delar klara riktlinjer för att främja skolornas arbete mot mobbing och andra kränkningar.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att mobbing är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor och att skolan har en mycket viktig uppgift i att kraftfullt motarbeta alla former av kränkande behandling. De är också uppenbart, bl.a. i revisionskontorets granskning, att skolans personal tar mycket allvarligt på frågan och ägnar den stor uppmärksamhet. I det arbetet kan skolorna behöva stöd och hjälp. Det är dock förvaltningens uppfattning att det inte finns någon brist på riktlinjer gällande skolornas arbete mot mobbing och kränkande behandling. Den mängd av lagar, förordningar, riktlinjer och råd som redan finns, är tillräckligt som teoretisk grund för att lokalt skapa ett bra arbete i frågan. Att utforma något nytt policydokument för staden ser förvaltningen som överflödigt.

I slutet av 2004 publicerade Skolverket ”*Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling.*” Den ger en sammanfattning av gällande nationella styrdokument, som finns i ärendet samt konkreta råd och checklistor bl.a. när det gäller vad en skolas handlingsprogram bör innehålla.

Enligt förvaltningens uppfattning skulle skolorna vara mer betjänta av att staden hjälpte till med att göra dessa Skolverkets allmänna råd mer kända, än att producera ytterligare ett skriftligt dokument i frågan.

Våra skolor arbetar utifrån olika förutsättningar och har olika uppfattningar vilka metoder som fungerar bäst på sin respektive skola. Det ligger därför både en nödvändighet och ett egenvärde i att det sätt man väljer att arbeta på processas fram lokalt av den enskilda skolans personal och inte styrs för mycket i detalj av t.ex. ett kommuncentral policydokument.

Ett för staden värdefullt forskningsprojekt vore att över en längre tid följa några kända modeller som används ute på skolorna mot mobbing och kränkande behandling för att skaffa en samlad erfarenhet om vad som visar sig vara mest framgångsrikt. En förutsättning är förstås att de modeller man väljer att studera är tillräckligt tydliga och stabila. Sammanhållande för ett sådant forskningsprojekt kunde vara FoU. Alternativt skulle arbetet kunna ske i samarbete med forskare på Lärarhögskolan i Stockholm.

Skolorna skulle också kunna få ett bra stöd i att förbättra sitt arbete mot mobbing och annan kränkande behandling genom att staden centralt anordnade seminarier, föreläsningar och olika former av erfarenhetsutbyte.

En mycket viktig fråga, där mer kunskap och en bättre beredskap bland all skolpersonal behövs och en gemensam utbildningsinsats i staden vore av stort värde, gäller den nya lag *"Trygghet, respekt och ansvar – om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever"* (prop.2005/6:38) som föreslås träda i kraft den 1 april 2006. Den kommer att gå längre än övriga diskrimineringslagar och med hot om skadestånd innebära betydligt skärpta krav på skolan på en rad punkter.

Skolorna i Farsta arbetar mycket aktivt med frågor kring värdegrund och normer. Samtliga skolor har en antimobbinggrupp, vars medlemmar görs kända för samtliga elever och personal, så att det är tydligt vilka man kan vända sig till om mobbing förekommer. Skolorna har också sin handlingsplan mot mobbing och kränkande behandling. Olika sätt används för att hålla handlingsplanen levande. På Hökarängsskolan t.ex. inleder man traditionellt varje vårtermin med en föreläsning kring temat mobbing och annan kränkande behandling.

- Till nämndens möte 2005-08-25 lämnade Madeleine Sjöstedt (fp) in en skrivelse i ovanstående ärende. Förvaltningen vill med detta remissvar se den skrivelsen besvarad.

Bilaga: **Revisionskontorets rapport "Skolornas arbete för att motverka mobbing och andra former av kränkande behandling"**